

ВПЛИВ ФАКТОРУ ЧАСУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Формою і мірою всіх видів руху є час. Час – загальна форма буття матерії, що виражає тривалість її існування і послідовність зміни станів усіх матеріальних систем і процесів у світі. В основу дії фактору часу покладено зміну комплексу соціально-економічних і техніко-економічних умов.

Основними властивостями часу є однорідність, односпрямованість, одновимірність, упорядкованість, безперервність і необоротність. Економічні функції, що виконує час, можна позначити таким чином: простір людського розвитку, кількісна міра різних речей, характеристика якості проходження економічних процесів, якісна характеристика різних товарів і послуг, кількісна і якісна характеристики динаміки економічного руху (розвитку), середовище ритмічності економічних процесів.

Фактор часу в економічних явищах, насамперед, проявляється у вигляді циклічного розвитку. Можна виділити чотири основних види економічних циклів.

1. Короткострокові цикли Дж. Кітчана (3-4 роки). Механізм генерування цих циклів зазвичай пов'язують з запізненнями за часом (тимчасовими лагами) в русі інформації, що впливають на прийняття рішень комерційними фірмами.

2. Середньострокові цикли К. Жугляра (7-11 років). На відміну від циклів Кітчана в рамках циклів Жугляра ми спостерігаємо коливання не просто в рівні завантаження існуючих виробничих потужностей, але і коливання в обсягах інвестицій в основний капітал.

3. Цикли (ритми) С. Кузнеця (15-20 або 25-30 років). Він пов'язував ці хвилі з демографічними процесами, зокрема, припливом іммігрантів та будівельними змінами, тому він назвав їх «демографічними» або «будівельними» циклами.

4. Довгі хвилі М. Кондратьєва (40-60 років). Також називають їх великими циклами кон'юнктури. Довготривалі тенденції циклічного розвитку економіки, що включають знижувальну і підвищувальну фази.

Механізм економічної динаміки постає з позицій історичного розвитку як процес чергування різних еволюційних і революційних періодів інноваційного, науково-технічного та економічного розвитку.

Інноваційні цикли чинять активний вплив на макроекономічний розвиток: з одного боку, вони відкривають нові горизонти економіки, нові можливості економічного зростання, з іншого боку, вони порушують існуючу економічну рівновагу, вносячи невизначеність, стихійність в макроекономічну динаміку.

Інноваційного процесу притаманні дві ключові характеристики: нелінійність і самоорганізація. Положення теорії інновацій були сформульовані М.Д. Кондратьєвим, який пов'язав хвилі винаходів та інновацій з переходом до нового циклу.

Періодичне інноваційне оновлення суспільства - об'єктивно обумовлений процес. Отже, він повинен мати свої закономірності. Розкриття їх змісту і механізму використання - головне завдання інноватики як самостійної галузі наукового знання, що сформувалася в ХХ столітті, її фундаментальної (теоретичної) і прикладної (практичної) частин. Такими закономірностями є.

1. Періодичне інноваційне оновлення є загальною закономірністю суспільства в цілому і всіх складових його систем, що пояснюється трьома обставинами: будь-яка система має свій потенціал розвитку, життєвий цикл, і перехід від фази до фази вимагає часткового оновлення; саме суспільство має загальну тенденцію до зростання і ускладнення, збільшення обсягу та диференціації структури потреб; навколишнє природне середовище також схильне до змін, і суспільство має зазнати зміни, щоб адекватно відреагувати на ці зовнішні виклики.

2. Інноваційна діяльність розвивається нерівномірно-циклічно, хвилі інноваційної активності змінюються спадами. У розвитку техніки і технології, економіки, соціально-політичної та соціокультурної сфер спостерігаються чітко виражені інноваційні цикли різної глибини і тривалості.

3. У динаміці інноваційної активності спостерігається взаємовплив інноваційних циклів різної тривалості, а також їх взаємодія з циклічною динамікою інших сфер суспільства. Найбільш масовими поліпшуючі інновації бувають при зміні короткострокових циклів, наприклад, моделей техніки і модифікацій технологій.

4. У динаміці інновацій виявляються закономірності спадковості, мінливості і відбору.

Час відіграє принципово важливу функцію в інноваційних процесах. Саме фактор часу за інших рівних умов може визначати ефективність впровадження інновацій на підприємстві.

1. Развитие теории инноваций. Циклы, кризисы, инновации в истории и будущем общества [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.cycles.newparadigm.ru/cycles4.htm>.

2. Экономика предприятия : учебное пособие ; под общ. ред. д.э.н., проф. Л.Г. Мельника. – Сумы : Университетская книга, 2002. – 632 с.

3. Хаснудинов, А.З. Современные тенденции развития инноваций [Электронный ресурс] / А.З. Хаснудинов // Вестник ТИСБИ. – 2004. – № 4. Режим доступа : http://www.tisbi.org/science/vestnik/2004/issue4/Economical6.html#_ftn67.